

UUS ^{NRM. 42} LEHEKÜLG OPERETI- KLASSIKAST

○ Boulotte —
Liidia Panova ○

○ Boulotte —
Mare Jõgeva ○

Täna õhtul esietendub RAT «Estonias» «Rüütel Sinihabe». Autoriks on Jacques Offenbach, omalaadsemaid heliloojaid muusikaajaloos, keda nüüdisajal iseloomustatakse kui opereti vanaisa, opereti Molière'i, mürgiseimat satiirikut, hiilgavat följetonisti ning mustkunstnikku muusikas.

Vaevalt on elu küll üheleegi heliloojale nii palju paradokse kinkinud kui Offenbachile.

1867. a. Pariisi maailmanäituse päevadel oli ta nii kuulus, et tema teatri «Bouffes-Parisiens» loožides viibis kümnekond riigivalitsejat. Kaheksa aastat hiljem oli teater pankrotis. Igale uuele Offenbachi tükile joosti tormi ja samal ajal leidus piisavalt neid, kes arvasid, et ta on lihtsalt kõlvatu helilooja, mees, kes kirjutab «lühikeses seelikus» ja «lausa ilma seelikuta» muusikat. Napoleon III meeldis Offenbachi teatris hullupööra ja saatis talle tänukäheks isegi uhke pronksbüsti. Ent milline helilooja on Offenbachist avalikumalt naernud kuningat ja õukonda, vaimulikke, sõjaväge, poliitikeid, kogu valitseva korra moraali? Seesama Offenbach unistas palju aastaid kirjutada midagi suurt ja tõsist, ilma paroodia ja satiiritä. Alles pärast sajandat kerges žanris lavateost valmis tal ooper «Hoffmanni lood», mille esietendus toimus neli kuud pärast helilooja surma — 1880. aastal.

Peagi läks Offenbachi rajatud satiiriline operett nagu moest. 19. sajandi lõpp ning tubli jagu 20. sajandit möödus kergema muusa lavadel nõoremate operetikuningate edu tähe all. Need pakkusid leebemat ja lähedamat meelelahutust. «Estoniaski» mängiti kuni 1940. aastani näiteks nelja Offenbachi lugu ning samal ajal toodi lavale 11 l. Kälmäni, nimsama palju F. Lehari ja 9 L. Falli operetti.

Kaasaeg näib taas soovivat Offenbachi (ja ka ta eakaaslast Johann Straussi) ning seda isegi n.-ö. kõrgemal, ooperiteatri tasemel. Eriti teeb selles osas ilma Walter Felsenstein Berliini «Komische Operis», redigeerides ja lavastades J. Straussi «Nahkhiirt», «Mustlasparunit», «Ööd Veneetsias», Offenbachi «Orpheust põrgus», «Pariisi elu», «Rüütel Sinihabet» jne.

«Rüütel Sinihabe» on Offenbachile väga iseloomulik. Satiiri poolest. Olukordade, meeolude, tempode kontrastsusest. Muusika mitmekülgisusest. Ometi on «Sinihabe» ka täiesti ebatüüpiline Offenbach. Positiivsetest kangelastest tavaliselt loobuv autor pakub siin välja taluneiu Boulotte'i — otsekohesuse ja tõearmastuse musterkuju looduslapselikus väljaandes. Selle tüseda suuvärgiga kaunitari vastu mängib Offenbach terve lavatäie teesklejaid, pugejaid, karjeriste, liiderdajaid. Boulotte naerab ja võidutseb kõigi üle.

Seda ahvatlevat osa mängivad RAT «Estonias» kaks operetisolisti: Liidia Panova ja Mare Jõgeva. Nende teed Boulotte'i juurde on olnud väga erinevad, kuid mõlema jaoks on see roll uudne ülesanne.

L. PANOVA: «Operettides ma pidevalt kaasa ei tee ja operetinäitlejaks ennast ei pea, ehkki osi selles žanris tuleb kokku vähemasti kümnekond. Boulotte'iga võrreldes on aga eelmised operetiosad olnud märksa «siledamad». Boulotte'iks saada aitas mind Offenbachi muusika. Seda pakub roll palju ja muusikalise karakteriga on minul, ooperilauljal, kergem kohaneda. Nii ta siis tuli. Esimeses vaatuses on Boulotte see, kes ta on — karjapiiga oma elemendis. Edasi saab ta Sinihabeme naiseks, keda kuus päeva abielu kõrgest soost mehega veel suurt ei muuda. Aitab vaid pisut seltskonna kõverusi märgata. Tõde selgub tema

jaoks lõplikult alles kolmandas vaatuses, siis on Boulotte maailma asjades läbi ja läbi targaks saanud.

Jah, kui eelmistest osadest midagi sellele lähedast otsida, siis ei leia ma seda praegu mitte operetidest, vaid pigem terava keelega Celine'ilt Kabalevski ooperist «Colas Breugnon». Aga Boulotte'isse olen ma praegu küll nii tugevasti sisse elanud, et hilja aegu «Viini veres» krahvitar Zedlaud mängides äkki ehmatusega märkasini: seisan jalad harkis, käed puusas, otse karjapiiga kombel!»

M. JÕGEVA: «Kui mind möödunud aasta oktoobrikuus «Estoniasse» tööle võeti, sain Boulotte'i endale esimeseks osaks. Enne seda laulsin küll Aidat, aga selle valmistasin ette konservatooriumi lõputööks 1970. aastal. Samuti ei tule veel õieti arvesse ka Mõrsja S. Szokolay ooperis «Verine pulm», mida hakkasin tegema samuti alles mittekoosseisulisena.

Boulotte'i osa meeldis kohe, lugemisel. Esimeses vaatuses on ta eriti vahva ja loomulik. Kuninga õukonnas on tal tä-

nu Sinihabemele juba väike lakikord peal, aga seda ausat näkku ütlemist ei jäta ta siingi. Kolmandas vaatuses on kuidagi kahju, et karakter esialgsest liiga kaugele läheb. Uleminekud ühelt mõttelt teisele on juba ülearu kiired...

Lavalise liikumisega ma veel hästi kodus ei ole, Boulotte aga nõuab kohutavalt palju mängu. Teen seda, kes ma ise olen: maatudrukut. Karjas olen palju käinud ja karjas palju laulnud (küll on hea laulda, kui keegi ei kuule!).»

Teistes peaosades: Kalju Karask (Sinihabe), Enno Eesmaa ja Tiit Tralla (kuningas Bobèche), Aino Kylvand ja Silvia Urb (kuninganna Clementine), Ervin Kärvet ja Uno Kreen (krahv Oscar), Ahti Männik ja Illart Orav (alkeemik Popolani), Maarja Haamer ja Haili Sammelselg (Fleurette), Harry Vasar ja Heino Vomp (Daphnis).

«Rüütel Sinihabeme» lavastab Udo Väljaots, dirigeerib Kirill Raudsepp, lavakujunduse ja kostüümide kavandid on Lembit Roosalt, koormeister on Venno Lau.

V. KÜLAMÄGI